

Біржа

Еміль Верхарн

Простора вулиця в будівлях квадратних
Стискає хвилі юрб у свій граніт важкий.
Пробитий вікнами, де відблиск гомінкий
Огнів прощальних і вечірньо-пурпурових.

Здійнявши торс камінний, мов у сні,
Немов в якійсь містичній мрії,
Підвівся в далині, хвилюючи надії,
Бентежний пам'ятник золоченій мані.

Стоять круг нього банки чорні,
З фронтонами важкими, що тримають їх
Геракли в м'язах на руках міцних,
Немов би сейфи грошові потворні.

І площа, де він прагне до мети,
Висмоктує пропасницю жадоби,
З якою рине люд у хвилях злоби;
І площа й сквери та мости,
І грона газу незліченні
Проклали смуги навіжені
І саява, й тіні, й жаготи.

І марево палких огнів
Вирує дико, і з усіх боків
Охоплює палац безтямних снів!
Потворна спрага золота серед імлі
Затягується, мов узли,
Бажання вперте всюди попелить,
І в місті, тільки ступиш за поріг,
Запалює пихою золотою всіх.
Контори борються й зникають вмиль,
І груба розкіш тут ревнує і кричить;
І враз банкрутства темним шквалом
Здіймаються під рев юрби,
І никнуть під тяжким ударом
Всеволодних буржуа лоби.

Росте пропасниця щомить,
Свій пал кругом здіймає,
Жагою в стінах клекотить,
І пам'ятник хитає.
Звивається, немов між дамб,
Навколо нерухомих ламп,
Струмує всюди серед рамп,
І клекотить, і гомонить,
І стугонить при входах,
На мармурових сходах.
І знову пломеніє лють
У мареві блідих надій,
Здіймається у прірві тій,
Де гук і каламуть.
І скрізь грабіж підносить ніж.
І сохнуть язики, і клекіт невгомонний,
І людям у мізках вирують міліони,
І непокоїть жах, і обіймає страх.
І кожен поспішає грець,
І никне сміливість юрби;
І криво креслить олівець
Безумства їхньої журби.
Цинічно дисконтують блискавки,
Що без жалю народи убивають,
Химери там лютують навкруги,
І шанси збільшуються, то зникають.
Угоди тут, угоди там
Складаються і рвуться, наче крам,
Немов сувої, чи тюки тяжкі,
То ринуть, то хитаються, то гинуть,
В бою втрачають хіть свою,
Аж поки не проб'є останній час;
І вир їх мас
Погас.

І в день, коли розгрома крушать вщерть,
Їх самогубствами скріплює смерть,
І сяють золоті руїни
У млистій піні
Врочистих похорон.
Та в той же час вечірній знову зайнялась

Пропасниця жаги, і всіх бере в полон,
І знов підступна гра
Хвилює, мов мара.

Там божеволіють, сміються і наводять жах
Готуючи підступно іншим крах.
І зненависть, немов казан, клекаче
Навколо тих, кого убити хоче,
І владно обкрадають бідаків,
Не гаючись, без зайвих слів.
Шахрайство обертають у чесноту,
Аби привабити, збудить охоту.
І всюди золото ганебне й запальне
Безумство збуджує жахне.

О золото! мов башти серед хмар,
Здіймається воно серед манливих чар.
Мов башти, золото, потворніше з почвар!
До нього зводяться мільйони рук,
Кругом і рух, і лють, і гук.
Благання чути скрізь несамовиті,
Що котяться по всьому світі.

Там куби золота на золотих ногах.
І там до щастя прагне всяк
Між обрахунків, заздрості й розваг.
О золота! — щоб їсти й пити його!
Але лютіше золота того
Палає віра у містичну гру,
У щастя дикого мару,
В свавільну випадкову мить.
В старої долі темну хіть.
О гра, пекельна вісь! Здійнявсь навколо.
Мов хвиля, божевільний сказ
Жадоби, заздрості й образ,
Щоб, пориваючись до звабної мети,
Над обрій раптом піднести
Безтямну пристрасть голу.

Здійнявши торс камінний, мов у сні,
Немов в якійсь містичній мрії,

Підвівся в далині, хвилюючи надії.
Бентежний пам'ятник золоченій мані.

Переклад: Микола Терещенко